

De nationale schuld betreffende het overtreden van de Dag des Heeren

Verhandeling door

dr. Daniël Wilson

over Nehemia 13 : 17 en 18.

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2004

Ten geleide

L.S.,

Naar aanleiding van het feit dat het op 12 Mei 1984 30 jaar geleden was dat de "Nederlandse Vereniging tot bevordering van de Zondagsrust" werd opgericht, rees de vraag óf, en zo ja, op welke manier we hieraan aandacht zouden schenken.

Na enkele overwegingen is het bestuur tot het besluit gekomen een verhandeling over het onderwerp "De nationale schuld betreffende het overtreden van de dag des Heeren", van de hand van dr. Daniël Wilson, destijds in 1831 initiatiefnemer en oprichter van de "Lord's Day Observance Society" (L.D.O.S. = Engelse vertaling van Zondagsrust en Zondagsheiliging) uit te geven, en onze lezers en begunstigers aan te bieden.

Voor zover bekend is deze verhandeling nog niet eerder in de Nederlandse taal verschenen.

Dr. Wilson heeft de materie, betreffende de dag des Heeren, aanvankelijk in drie verhandelingen gehouden in 1827.

Naar aanleiding van een zekere aangelegenheid heeft hij deze stof breder uitgewerkt in zeven verhandelingen, welke hij gehouden heeft in 1830, en die in 1831 in druk zijn verschenen.

Ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de L.D.O.S. zijn deze verhandelingen weer opnieuw uitgegeven. De voor u liggende uitgave is de laatste verhandeling van genoemde serie van zeven, met het „besluit".

Dat de Heere deze uitgave nog mocht stellen tot een zegen, zodat er, ook ten aanzien van de heiliging van Zijn dag, een nationaal ontwaken en een wederkeren tot Hem uit geboren zoude mogen worden, is de wens en bede

Van het Bestuur.

De nationale schuld betreffende het overtreden van de Dag des Heeren.

over Nehemia 13 : 17 en 18.

"Zo twistte ik met de edelen van Juda, en zeide tot hen: Wat voor een boos ding is dit, dat gijlieden doet, en ontheiligt de Sabbatdag?

Deden niet uwe vaders alzo, en onze God bracht al dit kwaad over ons en over deze stad? En gijlieden maakt de hittige gramschap nog meer over Israël, ontheiligende de Sabbat."

Er blijft nog een ander gedeelte van het onderwerp over. (zie ten geleide)

Wij moeten een beroep doen op de naties van het Christendom, en in het bijzonder op onze eigen natie. We moeten tegen hen inbrengen de klacht van het algemeen oogluikend toelaten van de overtreding van de sabbat. Wij moeten een beroep doen op iedere inwoner, om, jegens zijn geloof als Christen, jegens zijn eerbied die hij gevoelt voor zijn schepper en Verlosser, jegens zijn liefde voor zijn vaderland, vanwege zijn zorg voor de gelukzaligheid van zijn naasten en familie, vanwege zijn belang aangaande zijn eigen, eeuwige zaligheid, alles te doen wat in zijn macht ligt om het geweten van het volk er van te doordringen en op te wekken om zijn plicht te doen.

Wij moeten de toorn des Heeren bekend maken over deze grote zonde, en alle klassen van mensen ernstig bevelen zich te bekeren en weder te keren tot de Heere. Het is waar, het kwaad is reusachtig, het spreidt zich uit over alle rangen en standen van personen, het vestigt stevig in de verdorvenheid van het hart des mensen. Het treedt op als de onbesneden kampvechter oudtijds, en hoont de slagorden van de levende God. Maar wij moeten, gelijk David, op een andere Kracht vertrouwen dan die van de mens. Wij moeten het Woord der Waarheid nemen. Wij moeten, als het ware, met onze slinger en onze steen henen gaan, in de naam des Heeren, de God van Israël; en aller ootmoedigst geloven dat de reusachtige vijand, als een andere goliath, voor ons zal vallen.

En moge het U, o Almachtige God, behagen, om ons, en al Uw dienaren, te helpen, die in deze tijd Uw rechtvaardige zaak verdedigen! Stel Gij ons in staat om Uw heilige dienaar Nehemia van weleer zó na te volgen, dat wij in alle eenvoudigheid en met gloed Uw waarheid mogen uiteenzetten, dat wij het aangezicht van mensen niet vrezen, en dat wij, vergezeld en geholpen door Uw krachtdadige genade, mogen getuigen van een herleving van de waarneming van Uw heilige dag, en van de godvruchtige zegeningen die er mee gepaard gaan, in ons eigen land, en in alle delen van het Christendom!

- Ten eerste moeten we dan de beschuldiging bewijzen dat de naties schuldig zijn aan het oogluikend toelaten van de schending van de dag des Heeren.
- Daarna moeten wij aantonen de goddelijke oordelen, welke dientengevolge rechtvaardig te vrezen zijn.
- Ten laatste moeten wij wijzen op de praktische maatregelen welke iedereen nemen kan met 't oog op een nationale bekering en wederkeer tot God.

I. Ten eerste moeten we dan de beschuldiging bewijzen dat de naties schuldig zijn aan het oogluikend toelaten van de schending van de dag des Heeren.

1. In het bewijzen van de beschuldiging zelf tegen de naties van het Christendom en van onze eigen natie, zijn we ons bewust van de nodige voorzichtigheid.¹ Daar we nu geen geïnspireerde profeten of apostelen hebben, om met gezag de taal van de schrift te gebruiken, kunnen we alleen een oordeel vormen naar haar duidelijke strekking, en de soortgelijke betekenis van onze voorrechten aan de ene kant, en van ons gedrag aan de andere kant.

We moeten alle aanmatiging, haast, zelfvertrouwen en persoonlijkheid vermijden. Wij moeten te werk gaan naar de algemene en onverdachte gronden van de geopenbaarde waarheid, zoals zij van toepassing zijn op naties en op enkelingen; en alleen aandacht eisen naarmate we duidelijk ondersteund worden door de waarheid en de onverbloemde feiten van de zaak.

Wat maakt dan, in een schriftuurlijke zin, nationale schuld uit? Is het niet het algemeen voorkomen van welke openlijke, schandelijke overtreding ook van de wet Gods, bedreven door grote klassen van mensen? Is het niet het voortdurend uitvinden van nieuwe vormen van bedrijf er van, en toevoegingen aan de aantallen, waaronder het zich verspreidt? Is het niet de zedelijke steun, die de edelen en vorsten des lands, door hun voorbeeld, er aan geven? Is het niet het oogluikend toelaten van deze snoodheden door wetgevers, ministers, overheidspersonen en de geestelijkheid? Is het niet de algemene koudheid en onverschilligheid, en zelfs het mikpunt van spot, waarmede maatregelen tot voorkoming of herstelling, worden ontvangen?

En omvat niet het schenden van de Christelijke sabbat in de Britse Natie, want dit houdt mij het meeste bezig, al deze omstandigheden? Heerst het niet onder grote klassen van mensen? Indien de Goddelijke autoriteit van die dag is, zoals we het aangetoond hebben; indien de rechte wijze van waarneming is, zoals wij het beschreven hebben; indien de onmetelijke betekenis van een gepaste heiliging er van evenredig is met het Christendom zelf; wat wordt dan de nationale schuld iedere dag onder ons opgestapeld. Doorzoek de verschillende standen van de samenleving in ons land, en, na de vriendelijkste welwillendheid in acht genomen te hebben, beoordeel de zonden, die elke sabbat weer door iedere klasse bedreven worden voor het Aangezicht des Almachtigen.

Begin met de lagere standen: de handswerklieden, de arbeiders, de landbouwers, de kleine handelslieden. Hoe wijd is de sabbatschending verspreid! Rekeningen vereffend, winkels geopend, markten bezocht, werklieden uitbetaald, zaken gedaan, rustig, stelselmatig, naar men bijna zelf erkent.

Let op de aantallen die bezig zijn met het verschaffen van amusement aan de overtreders van de dag des Heeren, alsook de overtreders zelf. De hotels, de herbergen, de theetuinen, de kroegen, de winkels en kramen voor fruit en banket, de dienstdoende bedienden en kelners, zonder enige verontschuldiging van noodzakelijkheid of vergunning van de wet. Kijk naar de omstreken van Londen en 't algemeen, de duizenden die iedere Zondag uitstromen naar de speelvelden en dorpen, voor ijdelheid en tijdverdrijf, voor dronkenschap, in openlijke ontheiliging van de Sabbat. Betreedt de talloze bedrijven voor de kleinhandel in sterke dranken; zie de vroegere fatsoenlijke bierhuizen veranderd in winkels voor sterke drank, met de deuren altijd open om de zorgeloze jeugd af te trekken. Ik geef toe dat deze kwaden

---

¹ (Ten einde dit gedeelte van de verhandeling volledig van toepassing te doen zijn op andere landen, kan, naar de gelegenheid, een verandering van namen en plaatselijke omstandigheden nodig zijn.)

niet algemeen zijn onder de armen, ik geef toe dat er nog zeer velen onder de invloed van de godsdienst verkeren, en ik loof God er voor, maar hoe weinigen zijn er dat in vergelijking met onze toenemende bevolking! Hoe kolossaal is het aantal dat nooit regelmatig de dienst van God bijwoont. Hoe betreuenswaardig is de toestand van onze overvolle steden!

Onderzoek vervolgens de middenklassen van onze natie. Hoe brengen grote aantallen leveranciers, kooplieden, militairen, juristen, vertrouwensmannen, doktoren en medische praktijkbeoefenaars, rentenierende kooplieden en handelaars de dag des Heeren door? Waar zijn ze, en waar zijn ze mee bezig voor de rest van de sabbat, na een schoorvoetend bezoek aan Gods Huis? Ik bedoel, waar houden te velen van hen zich mee bezig? Ik spreek van grote aantallen in iedere klasse, niet van ieder persoonlijk, er is nog een aanzienlijk overblijfsel dat God dient en vreest. Maar met betrekking tot de grote massa: is het niet een tijd van toegeeflijkheid, een tijd van brassen, een tijd van aangename gezelschappen, zoals zij worden genoemd? Waar zijn de bedienden in de huishouding mee bezig? Is het niet met het bereiden van feestmalen? Is hun werk niet het tienvoudige van hetgeen de noodzakelijkheid van de Sabbat vereist, of zijn rust toestaat?

U gaat hoger op naar de voornamende stand en de edelen van ons land. Zij hebben helaas, te algemeen, "Het juk verbroken en de banden verscheurd". De wet van de Sabbat is ongeldig voor hen. De dag is dezelfde als andere dagen; na een bijwoning van de ochtenddienst, behalve zoals verhoogde feestelijkheden hem onteren en misbruiken, dezelfde ongodsdienstigheid, dezelfde trots, dezelfde veronachtzaming van God. In te veel gevallen worden er feestdagen gegeven, grote massa's bijeen gebracht, een openlijke schending van het fatsoen begaan. Hoe velen zijn er in staatsposities, waar het voorbeeld het wijdst verspreid is, die regelmatig diners op zondagen hebben gedurende een zeker gedeelte van het jaar! Ik vraag of de opeenhoping van deze snoodheden iets anders achter zich laten dan persoonlijke misdadigheid, en het vormen van een bepaalde tak van nationale schuld.

2. Beschouw voorts de voortdurende uitvinding van nieuwe vormen van zondagsontering, en van meerdere verzoekingingen, die zich uitbreiden tot nieuwe klassen van personen. Dit kenmerkt de nationale schuld. Het kwaad neemt toe. De Zondagskrant vergroot ieder jaar zijn fatale valstrikken. Het aantal exemplaren, dat iedere Sabbat verspreid wordt, is ongelooflijk.

Niet tevreden zijnde met het in handen te laten van de openlijk ongelovige en vijand van burgerlijke en godsdienstige orde, is het door domme van de erkende en rumoerige vrienden van kerk en staat aangegrepen en tot een kanaal van persoonlijke laster en openbare spot van alle verheven deugdzaamheid en vroomheid gemaakt.

Plezierreizen zijn toegevoegd aan de vindingrijkheid van de sabbatschenders, en duizenden worden er op de dag des Heeren, gedurende de zomermaanden, vervoerd naar verschillende plaatsen aan onze kust, waar vermaak en verstrooiing de consciëntie en de overblijfsels van een godvruchtige opvoeding kunnen versmoren. Commerciële bespiegelingen voor meer wijdverspreid reizen zijn ook berekend op de veronderstelling van het regelmatig en systematisch schenden, en het anderen verleiden tot het schenden, van de sabbat.

Nieuwe klassen van ons volk worden alzo voortgedreven in de rampspoedige maalstroom van zondagverstrooiing. Iedere lagere orde volgt de verdorvenheden na van de stand die direct boven hem is. Het voorbeeld steekt de meest afgezonderde

klassen aan. Allen leren langzamerhand inbreuk te maken op de heiligheid van Gods Heilige Dag. De handen worden ineengeslagen. De één moedigt de ander aan. Godsdienstige kalmte en rusten in God, als een onderscheiden plicht van christenen, wordt meer en meer in diskrediet gebracht; en het verkeerde denkbeeld, dat de sabbat zowel werd ingesteld voor wat genoemd wordt

„onschuldig vermaak" als voor de dienst van de almachtige God, wordt meer en meer openlijk beleden.

3. Onderzoeken we vervolgens de zedelijke steun die de edellieden en vorsten van ons land geven aan deze zondagsontheiliging. Veel van de aard van nationale zonden komt voort uit het gedrag van de groten, van de openlijke erkenning of loochening van God, waarvan men vindt dat zij die op het geheel overbrengen. Ik vraag dan, met droefheid en schaamte vraag ik het, heeft het heersende voorbeeld van de groten geen gezag in grote kringen van degenen, die van hen afhangen, om de openlijke verbreking van Gods Dag aan te moedigen, teweeg te brengen en noodzakelijk te verlenen? Belijden zij niet dikwijls dat de openbare Godsdienst voornamelijk nodig is om het gewone volk in toom te houden? Bekennen zij niet openlijk dat godsdienst weinig meer is dan een staatsmachine?

Bekrachtigt en moedigt hun te algemeen gedrag niet aan: Het verwaarlozen van de Dag des Heeren, het verzuim van de openbare eredienst, de beuzelachtige bezigheden tijdens het latere deel van de Sabbat, de gruwelijke kwaden van diners op zondag, zondagbezoeken, zondagse muziekgezelschappen, ontspanningen op zondag? Lezen we iedere Maandag niet de lijst van muziekfeesten, avondpartijen, bijeenkomsten voor muziek, gewijde muziek, zoals het godslasterlijk genoemd wordt, welke de vorige dag ontheiligden? En beginnen deze kwaden niet bij degenen van de hoogste stand, bij de edellieden, ministers en vorsten? En aanschouwt het oog van God dit alles niet, en merkt het niet op de verzwaringen van hun schuld? Vormen de hoge en lage adel niet een vooraanstaand en invloedrijk deel van een natie in hun gezamenlijke bevoegdheden? Is hun voorbeeld niet de maatstaf naar welke duizenden hun denkbeeld vormen van zedelijk gedrag en van verplichtingen op zondag?

4. Maar mogen we niet, behoren we niet, verder te gaan dan dit? Het is niet louter de zedelijke steun die door de "groten" verschaft wordt, maar het is een zondig, oogluikend toestaan van de zijde van de wetgevers, ministers, overheidspersonen, de geestelijkheid, macht hebbenden, met de aan hen toevertrouwde menselijke invloed, die de wezenlijke grootte van nationale overtreding van dit onderwerp vormen. Indien de adel, de geestelijkheid en de overheidspersonen zulke zedelijke macht hebben gebruikt, zoals God en de wetten en gebruiken van hun land hen hebben toevertrouwd, voor de ere van de sabbat, en welke macht zij dagelijks gebruiken in duizend onbeduidende onderwerpen van gesprek, die hen interesseren, dan wordt er in dit opzicht geen nationale schuld gemaakt.

Maar wat is de werkelijkheid? Laat de consciëntie spreken. Het is de eeuwige God, Die de Onderzoeker is van ieders hart, waarop wij ons beroepen. Hebben de wetgevers en overheidspersonen, beide in hun persoonlijke en gezamenlijke bevoegdheden, de overtreding van de Heilige Wet van de sabbat niet oogluikend toegestaan, en staan zij die nog niet oogluikend toe? Spotten zij niet te dikwijls met zijn goddelijk gezag? Huiveren zij niet voor het openlijk erkennen van hun eerbied voor de godsdienst als een geestelijke onderwerping van de mens aan het gezag van zijn Maker? Helaas, het is te goed bekend, dat weinig van hun aandacht verkregen kan worden over deze onderwerpen, dat er gelegenheden, om de kwaden van

sabbatschending te verminderen, voor altijd zijn verloren, dat de ellendige begrenzing van de drie of vier uren openbare erediensten voldoende geacht worden voor de sabbat, in de wetsontwerpen van het parlement; en al de andere uren zonder gewetensbezwaar zijn afgestaan aan de wereld en aan de dwaasheid, dat de te veelvuldige verontschuldiging van overheidspersonen en afzonderlijke leden van het Hoger- en Lagerhuis is, dat de aard der tijden niet zal verdragen dat men met godsdienstige maatregelen voor de dag komt. Dus is de invloed van personen met gezag over 't algemeen beslist ongunstig; zij onthouden hun steun aan de geestelijke godsdienst; zij weigeren de werkelijk van kracht zijnde wetten uit te voeren, en zij hellen over om nieuwe voor te bereiden, zij kijken dreigend naar actieve personen die een beroep op hen zouden willen doen om de ere van Gods dag te handhaven. Welke aanmoediging verkrijgt de consciëntieuze predikant of dienaar of plaatselijke ambtsdrager van overheidspersonen in zijn pogingen om het kwaad tot staan te brengen? Waar is de persoon in het parlamentshuis, die nu bereid is om de kwestie betreffende de zondagswet aanhangig te maken, om de bestaande wetten tot een consequente gedragslijn te herstellen, en ze te verscherpen met zulke nieuwe bepalingen, zoals de verandering van omstandigheden, sinds de tijd van Karel II, het mag vereisen?

5. En sta me daarna toe, als dienaar van het Evangelie, om me in te sluiten bij de belijdenis van het aandeel in de schuld, welke ik, tezamen met mijn broeders, heb toegedragen, hetwelk we nu beschouwen. De geestelijkheid heeft, als lichaam, niet voldoende de nadruk gelegd op de plicht van de waarneming van de sabbat: zij hebben de leer niet verklaard, zij hebben het gezag niet benadrukt, zij hebben niet geprotesteerd, zoals zij behoorden te doen tegen de overtreding, zij hebben de ere van deze heilige en oudste der instellingen niet door en standvastig voorbeeld ondersteund, zij zijn lafhartig, gedwee, stilzwijgend, onverschillig geweest. Te velen van ons hebben schandelijk het gruwelijk kwaad oogluikend toegelaten, hebben gehuiverd voor krachtige en moedige maatregelen, zijn liever "de menigte gevolgd tot boze zaken" dan manhaftig gestreden tegen de stroom in, wat er ook gebeurt.

Het godsdienstig publiek, dat tot op zekere hoogte de sabbat eerbiedigt en in acht neemt, heeft ook aandeel gehad, en heeft aandeel in de schuld. Zij luisteren naar tegenwerpingen. Zij lezen de werken, welke, schijnbaar geloofwaardig, de goddelijke verplichtingen van de dag des Heeren ondergraven. Hun gedachten worden vergiftigd. Zij verliezen dat standvastig staan, waarop zij eertijds hun voeten plaatsten. De gewoonten van hun gezin zijn ongunstig. Hun voorbeeld in sommige dingen is twijfelachtig. De beoordeling, die hun gezin en huishouding van de sabbat vormen, is laag. Zij strijden niet moedig, noch in het openbaar, noch in het verborgen, tegen de zonde van ontering van die dag, gelijk hun vaders deden. Vergelijk het vorige geslacht van evangelische en godvruchtige huisgezinnen met het huidige, de achteruitgang is duidelijk, dat betekent dat de nationale schuld vermeerderd wordt.

6. Want het komt inderdaad hierop neer, laat God Rechter zijn, er is een te grote onverschilligheid, koudheid, en zelfs verachting, en dat onder grote aantallen, ten opzichte van heiliging van de dag des Heeren, en ten opzichte van verbeterende maatregelen tot het in bezit houden van zijn eervolle onderhoud, hetwelk het algemene kenmerk van openbare, oogluikende toelating, stempelt op de zonde van sabbatschending. Gode zij dank, wij zijn niet zó diep verzonken in dit kwaad als velen van de naties van het vaste land, Gode zij dank, er wordt nog veel eer toegekend aan het heilige voorschrift, Gode zij dank, een overblijfsel van toegewijde christenen in

alle standen, de hoogste niet uitgesloten, blijven hem recht heiligen. Gode zij dank, er is als het ware "een opgericht teken, aan de landpalen van het land, voor de Heere." Gode zij dank, onze ongerechtigheden zijn, naar we hopen, nog niet vol; en er is, naar we hopen, een opleving van diepe bezorgdheid over de godsdienst, en over de dag van de godsdienst, aan de gang. Maar wij moeten nog altijd de feiten volledig onder ogen zien. Ons echt berouw en onze reformatie zal afhangen van onze overtuiging van ons feitelijk plichtsverzuim. Zijn we dan als volk, ook zij, die de bijzondere genade van Christus belijden inbegrepen, van de Heere afgeweken of niet, in het oogluikend toelaten en het rustig lijdelijk aanzien wanneer Zijn Naam bezoedeld en de sabbat ontheiligd werd? Wordt niet een deel van de onverschilligheid en verachting uitgestort op deze instelling, toegeschreven aan ons, ons, de dienaren van het Evangelie, ons, het volk van God? Zouden de benamingen van smaad, die geworpen zijn op de godsdienstige waarnemingen van die dag, en op degenen die dat ondersteunen, zo scherp, zo smalend, zo verspreid zijn, indien de norm van het algemeen gevoelen dichter bij dat van de schrift gelegen had?

Ja, vrienden, zoals de verschillende klassen in de Joodse natie ten tijde van Nehemia van hun God waren afgeweken, en meegedaan hadden in de ontheiliging van de sabbat, zo zijn te velen van alle klassen in ons eigen land afgeweken van hun Zaligmaker, en eendrachtig, onbewust in sommige gevallen en onmerkbaar, in het oogluikend toelaten van de schending van de sabbat.

Het is tijd voor ons om weder te keren tot de Heere. Er zijn onlangs stappen ondernomen door personen met groot gezag, welke hoop op verbetering koesteren.

Laat ons dan, hierop volgend,

II. Beschouwen de nationale oordelen, die we te zeker te vrezen hebben, indien we geen berouw hebben.

Want naties verrijzen en vallen. Er gaat een vergeldende gerechtigheid door de wereld. Geen natie, hoe machtig, hoe verstandig, hoe vrij, hoe voorspoedig ook, kan de goddelijke arm weerstaan. Waar is het rijk van de Babyloniërs, van de Meden en Perzen, van de Grieken, van de Romeinen? Waar is de grootheid van Alexander, Caesar, Karel de Grote? Overzie de kaart van Europa gedurende de laatste halve eeuw; wat zijn er niet een naties omver geworpen, hebben op hun grondvesten staan schudden, die bezocht zijn geworden met de verschrikkelijkste rampen? Behalve ons bevoorrecht land was er nauwelijks een ander die het werkelijke zwaard ontkwam. En in onze eigen voorafgaande annalen, wat een tonelen van bloed vergieten, wat een omverwerpingen van koninklijke huizen, wat een burgerwisten, wat een veranderingen daar niet uit?

Ik sla de Bijbel open, en ik zie dat vallen van rijken in verband staat met de schuld van verschillende naties, en in het bijzonder van die, welke in zeer hoge mate bevoorrecht waren. "Uit alle geslachten des aardbodems heb Ik ulieden alleen gekend; daarom zal Ik al uw ongerechtigheden over ulieden bezoeken." (Amos 3:2).

Zodanig is de goddelijke handelswijze. "Want het is de tijd dat het oordeel begint van het huis Gods; en indien het eerst van ons begint, welk zal het einde zijn dergenen die het Evangelie van God ongehoorzaam zijn?" (1 Petrus 4:17). Daar is de plek waar de oordelen het eerst neerkomen. "En het vierde geslacht zal herwaarts wederkeren; want de ongerechtigheid der Amorieten is totnogtoe niet volkomen" (1 Petrus 4:17); de maat loopt op, de toegenomen massa wordt door het goddelijk oog opgemerkt, de goddeloosheid zit, overeenkomstig het profetisch gezicht, in het midden der efa; het vat wordt vol; het wordt voltooid; de plaat van lood wordt op derzelfer mond

geworpen, en het wordt van zijn plaats vervoerd naar het toneel der bezoeking (Zach. 5:6-11).

Heb ik duidelijke voorbeelden nodig? Ik kijk naar Sodom en Gomorra, en de steden rondom dezelve, "dragende de straf des eeuwigen vuurs" (Juda 7). Ik aanschouw de oude wereld, die vervuld is met wrevel, en die zijn wegen verdorven heeft, "Totdat de zondvloed kwam, en hen allen wegnam"(Matth. 24:39). Ik zie op de naties van Kanaän, die grote zondaars waren tegen de Heere, en "het land zal geen verzoening gedaan worden" (Num. 35:33).

Maar bovenal op de geschiedenis van het bevoorrechte volk, de erfenis, de bijzondere schat des Heeren, het koninklijk Priesterdom. En wat is die geschiedenis? De koning van Assyrië wordt tegen hem gezonden, als zij huichelachtig en ontaard zijn, "Hij meent het zo niet, en zijn hart denkt niet alzo, maar, hij is "de bijl" in de hand van de goddelijke arbeider, om Zijn heilige wil tegen het schuldige volk uit te voeren. En wat was de gevangenschap en verstrooiing van de tien stammen, en wat de zeventig jaren gevangenschap van de twee stammen in Babel, anders dan bestraffingen voor nationale schuld?

En waarom zal Brittanië zich vrijheden veroorloven? Waarom zouden haar kapitaal, haar handel, haar legers, haar vloten, haar macht en invloed haar opgeblazen maken? Wat zijn al deze zaken anders dan talenten, die haar tot zekere einden zijn toevertrouwd? Wat is het gewicht van verantwoordelijkheid, welke dientengevolge op haar drukt? Wat is de verergering, die al deze zegeningen toevoegen aan haar zonden tegen God? Want waarom heeft God haar deze onderscheidingen gegeven, anders dan dat zij de goddelijke eer mag verspreiden, het gedrag van een godsdienstige natie vertonen, het sieraad van het zuivere Christendom hooghouden, de majesteit van de dag des Heeren verdedigen, haar bevolking onderwijzen in de gezonde leer, en het Evangelie voortplanten in binnen en buitenland? Indien zij al deze hoge oogmerken verzuimt, en vervuld is met ijdelheid en ongehoorzaamheid aan God, welk oordeel mag zij dan wel niet verwachten? Wat is zij meer dan Ninevé, Tyrus, Babel? Haar marinemacht is misschien niet groter, in verhouding tot de bestaande toestand in de wereld, haar handel is niet uitgebreider, haar rijkdommen zijn niet overvloediger, haar voorspoed is niet verhevener dan de schepen, handel, heerlijkheid, en voorspoed van Tyrus waren in haar dagen.

Overweeg dan het oordeel wat Brittanië redelijkerwijs mag vrezen, in verhouding tot de plicht die ze schendt, in verhouding tot haar kennis van de Bijbel, in verhouding tot haar zuivere vorm van het Christendom, in verhouding tot de zwaarte van de gronden waarop het goddelijk gezag en de eeuwigdurende verplichting van de dag des Heeren rust, in verhouding tot haar middelen om deze gronden te beoordelen, en de tegenstrijdige dwalingen te ontdekken. Bedenk, hoe elk zo'n beschouwing de vrees, die ons doordringt van het ontzaglijk ongenoegen Gods over onze ontheiliging van de sabbat, moest verzwaren.

Wat dan, Brittanië, is uw schuld voor uw God? Een zonde als deze, tegen een zo gezaghebbend, zo gemakkelijk na te komen, zo heilzaam gebod, kenmerkt uw aard als natie zoals zij God eerbiedigt. De zonden, bedreven tegen uw medescheepselen zijn van een andere aard. De plichten van goederen en leven, de plichten betreffende de algemene waarheid en eerlijkheid, zijn nauw aan u verbonden door uw onmiddellijke wereldse belangen, de samenleving kan niet één ogenblik bij elkaar gehouden worden zonder hen. Maar de plichten van de sabbat zijn een toetssteen van de wezenlijke mate van uw geloof en eerbied jegens de Almachtige God. Zij tonen hoe ver u uw

godsdienst in praktijk brengt. Zij bewijzen of uw erkenning van Gods gezag oprecht is of niet. Beoordeel dan, Brittanië, de schuld, welke al uw sabbatten op uw hoofd gehoopt hebben. Beoordeel de ongehoorzaamheid aan, en de veronachtzaming van God, de afwijking des herten van Zijne vreze, de stoutmoedige en hardnekkige tegenstand aan Zijn wil, de opzettelijke veronachtzaming van Zijn onmiddellijke majesteit en eer, welke uw gedrag meebrengt. De aanklachten, aan het eind in Openbaringen, tegen de gemeenten, zullen op u van toepassing zijn, indien u voortgaat met deze kwijnende lichamen na te volgen. Vrees de wegneming van uw kandelaar, het stilzwijgen van uw predikers, de verstrooiingen van uw bijeenkomsten, de verduistering van uw vrede, het loslaten van de vorm van samenleving, dat de beraadslagen in de war gestuurd worden, de handel verlamd, de eenheid verbroken, wanorde en twist gezaaid, beroering en opstand losbarsten, uw koning, uw prinsen, uw edelen overgeleverd aan dwaasheid, uw vijanden triomferen, uw naam en plaats een spreekwoord worden onder de natiën. Bedenk dat deze dingen maar beginselen der smarten zijn. Waar zijn Sardis, en Pergamus, en Thyatira, en Efeze, en Laodicéa? Weggevaagd met de bezem des verderfs, verdwenen uit de herinnering van de Kerk, tentoongesteld als monumenten van goddelijke verontwaardiging. En waarom?

"Zij verlieten hun eerste en vurige liefde; zij deden hun eerste werken niet; zij hadden een naam dat zij leefden, maar waren dood; zij waren noch koud noch heet; zij bevleekten hunne klederen." En wat doet gij in uw lichtzinnigheid, met uw ontheiliging van de dag des Heeren, uw minachting van de godsdienst anders, dan die zonden navolgen, welke deze verdelgende oordelen deden neerkomen?

En hoe spoedig deze kastijdingen kunnen afdalen, weet God alleen. Wij dringen niet door in Zijn Heimelijke Raad; wij wagen 't niet Zijn bedoelingen te doorgronden. Maar u hebt iedere reden om te vrezen. Rondom de ontheiliging en verachting van de sabbat zijn al de er mee gepaard gaande zonden bijeengebracht: de verwaarlozing van het Evangelie, eigengerechtigheid, wreedheid en onmenselijkheid ten aanzien van de koloniale slaaf, een ongelovige en twijfelmoedige gemoedstoestand, minachting voor de Bijbel, ontering van het Christendom.

De ontering van Gods dag is het ziekteverschijnsel, niet de ziekte. Het is een aanwijzing van de inwendige hoogmoed, onreinheid, ijdelheid, zelfvertrouwen, tergingen van de Almachtige, Die de maat van uw ongerechtigheden vol maken. Gijlieden wordt wederom gewaarschuwd. De stem der genade en der vermaning wordt verheven. Luister dan, eer het te laat is. Let op, gij vorsten, edelen, bisschoppen, geestelijkheid, overheidspersonen en voornamen onder de adel. Hoor toe, bestuurders en wetgevers van het land. Neem de goddelijke roepstem aan. Berouw is nog niet te laat. De straffen mogen nog afgewend, of gematigd worden. *"De stem des Heeren roept tot de stad (want Uw Naam ziet het wezen): Hoort de roede, en Wie ze besteld heeft!"*(Micha 6:9)

En dit brengt ons om aan te tonen,

III. De praktische maatregelen, die iedereen kan treffen om een nationaal berouw en wederkeren tot God bevorderen.

Want alles wel beschouwd, is de vraag: Wat moet er gedaan worden? Waarheen zullen we onze treden richten? Hoe kunnen wij ten volle wederkeren tot God?

Door te onderzoeken, hoe anders naties hun berouw betuigen; hoe de reformaties plaats hadden ten tijde van Samuël, Hiskia en Jósafat; hoe de godsdienstige oplevingen tot stand kwamen onder Augustinus in de vierde eeuw, onder Claudius van

Turijn in de negende, onder Petrus Waldus in de twaalfde, en onder Wycliffe in de veertiende eeuw; hoe de glorierijke Reformatie vanuit het papisme in de zestiende eeuw werd begonnen en gegrondvest. Ieder Christen afzonderlijk reformeerde zichzelf: vurige gebeden om de Heilige Geest werden er opgezonden; krachtige, besliste beroepen werden er gedaan op de consciënties van het volk; vorsten en overheidspersonen werden er toe gebracht om te luisteren naar de raad van toegewijde en verlichte dienaren; schande en vervolging werden met blijdschap verdragen voor de Zaak van Christus; er werd een onwrikbaar protest aangetekend tegen de zonden die bleven bestaan; zielsvernedering onder vorige overtredingen, en hoop op de goddelijke barmhartigheid voor toekomstige bevrijding en uiteindelijke zegepraal werden beoefend. Laat zulks dan nu onze koers zijn.

1.) Laat elkeen zichzelf, zijn gezin, zijn eigen kring, beteren. Dit is de eerste stap. Hier zijn we zeker van, dat onze pogingen een gunstige uitslag zullen hebben; we beginnen thuis.

- De dienaren van het Heiligdom behoren voor te gaan. Er is veel te klagen over ons betreffende de heilige sabbat. Hebt er meer eerbied voor, gij predikers en dienstknechten van Christus, heiligt Hem meer. Bestuur meer Zijn bron, wees meer op uw hoede voor ongunstige gewoonten. Laat uw eigen gedrag, en dat van uw gezinnen, een meer vastbesloten getuigenis geven aan de Heere en aan Zijn gezegende dag.
- Hoofden van gezinnen, begin elkeen bij uzelf; de Almachtige Verlosser vraagt het van u. Bezieet uw tegenwoordige gang; verbetert en wijzigt wat verkeerd is. Schaamt u er zich niet over om een vroegere dwaling te erkennen.
- Overheidspersonen, stel een beter voorbeeld in; voer de wetten uit, waarvan gij bewakers bent. Wordt bewust van uw eerste plichten, het dienen en verheerlijken van uw God.
- Kooplieden, "Koopt de Waarheid, en verkoop ze niet"; sluit uw bureaus en kantoren op de sabbat; weiger de goddeloze winst die de satan u biedt.
- Handelslieden, boeren, handwerkslieden, wijdt uw arbeid aan "De Heere van de ganse aarde".
- Knechten, kantoorbiedenden, dienstbaren, eert de Zaligmaker op de dag die Hij u toestaat als de periode van rust, vrede en bedaardheid. Te lang hebt gij de wereld, het vlees en de satan gehoorzaamd. Nu roept God u op tot berouw en nadenken. Elke persoonlijke reformatie zal de wederkeer tot de plichten, die wij bij u aandringen, zoeken te formeren. Dit is de eerste maatregel. Laat iedereen, in wiens handen deze bladzijden mogen komen, zichzelf onderzoeken en verbeteren.

2.) En laat er een vurig gebed om de genade des Heiligen Geestes worden opgezonden. Alleen God kan het werk op krachtdadige wijze doen. Heel de leer is nutteloos zonder de werking van de Heilige Geest. De fundamentele waarheden van het Evangelie, de heerlijke volmaaktheden van God, de waarde van de ziel, de onschatbare waarde van de verlossing, de noodzakelijkheid van een geestelijke en hartgrondige godsdienst, van een afscheiden van de wereld, en een gemeenschap met de Vader der geesten, zijn onbekend, totdat de Geest het hart aanraakt en levend maakt. Indien wij louter op onze redeneringen en blijken vertrouwen, zal het ons nooit gelukken. Wat zijn de bewijzen van het gezag en de verlichting van de Christelijke sabbat voor hem, die dood is in de zonden, zorgeloos ten aanzien van het onderwerp van zijn zaligheid, en verslaafd aan zijn wereldse lusten? Het hart des mensen heeft

redenen tegen alle theologische overtuigingen; redenen van kwade neigingen, vorige keus, verdorven gewoonte, verdraaide gedachtengangen.

Het gebed dan, om de genade Gods, is onontbeerlijk voor een gunstige uitslag. Dan wordt Babel, om zo te zeggen, in de steek gelaten; dan vallen de muren van Jericho ter aarde; dan wordt Dagon omver geworpen voor de ark; dan opent Babylon haar koperen deuren; dan zwicht het hart des mensen voor de waarheid.

En wanneer het nieuwe en goddelijke leven in de ziel begint, wordt de sabbat het natuurlijke, het belangrijke voorrecht van de nieuwgeboren christen. Hij verheugt zich in de interval van het werk van deze lagere wereld; zijn voedsel, zijn vreugde, zijn herstelling, zijn in de ordinanties van God.

Laat de genadige Geest geschonken worden tot een vurig een eendrachtig gebed, en de zaken zullen spoedig herleven, de woestijn zal uitbreken met nieuwe glans, de willekeuren der mensen zullen beheerst worden, de sabbat zal opnieuw verschijnen in zijn goedaardige waardigheid, de jongeren zullen eerbied hebben voor de dag van God, de ouderen zullen er zich in verheugen. De dienaren van Christus zullen een ongewoon aantal toehoorders zich rondom hen zien verdringen, een verse en dieper getinte vroomheid zal de leiding hebben. Er zal een nationaal berouw over misbruikte sabbatten optreden in het ware geroep om genade, dat ten hemel zal opklimmen, en uit de heiligen er van, zal voortaan elke tijdelijke en geestelijke zegening ontspruiten.

3.) Naarmate dit voortgang vindt, en ten einde het te bevorderen, moeten er krachtige en afdoende beroepen gedaan worden op de consciënties van het volk. De duivel moet niet toegelaten worden om ongestoord onkruid te zaaien. Er moeten duidelijke en gewone uiteenzettingen gedaan worden, aangepast aan het bevattingsvermogen van de verschillende klassen van mensen, toespraken vanaf de preekstoel, vanuit de pers, toespraken in de vorm van betoging, en op een appellerende en overtuigende wijze, er moeten korte verhandelingen wijd en zijd verspreid worden, het hart moet geraakt worden. Zo moet de kring van de waarheid verwijd worden. De pogingen van een valse en nagemaakte godsdienst moeten verijdeld, en God geëerd worden temidden van het volk. Een nationaal gevoelen ten gunste van de dag des Heeren kan alleen verwacht worden van een duidelijke en onbuigzame herleving van het nationale geweten.. Iedereen moet de talenten, hem toevertrouwd door het grote Hoofd van het gezin, gebruiken. Het listige sofisme (=spitsvondige redenering, drogreden) dat de goddelijke autoriteit van de sabbat aanvalt, moet ontdekt worden; de verkeerde redeneringen aan de kaak gesteld worden. De waarheid moet aan de dag gelegd en ondersteund worden, voorwaar niet met een gemaakte welsprekendheid, niet met kunstmatig versierde redevoeringen, niet met een overdreven of angstvallige hardnekkigheid van woordenstrijd; maar in eenvoudigheid en openheid des harten; noch de geestelijke eisen van de sabbat verzachtende, noch de betrekkelijke grootte van deze afzonderlijke tak van de algemene schuld overschattende. Zo zal God onze natie zegenen; zo zal de heilige dag in zijn autoriteit en gepastheid hersteld worden.

4.) Het zal niet lang duren, voordat vorsten en overheidspersonen luisteren naar de stem van getrouwe en verlichte dienaren. Wetgevers, staatslieden en edelen zullen de stem der waarheid vernemen. Dit is Gods orde geweest in de voortgang van een algemene godsdienstige opleving. Hij deed personen met gezag opstaan, en bestuurd hun gedachten door de wijsheid en raadgevingen van zaakkundige en toegewijde dienaren van Christus, in zaken betreffende de dienst van God, en de zielen der mensen. In plaats van valse leraren, verdorven geestelijken, hovaardige en

wereldsgezinde priesters, mensen, die heerszuchtig waren, of zich ophielden met pluimstrijkerijen, naar gelang hun belangen en macht toelieten; en die vorsten en overheidspersonen hebben omringd, en ze vleiden tot hun verderf, zegent God Zijn dienstbaren met Godvruchtige en oprechte opzieners en predikanten, die de Schriften verstaan, die de waarde van de sabbat kennen, die de ware voorspoed van een regering onderscheiden, die de aanspraken van God op vorsten en bestuurders waarnemen en erkennen. Met zulke helpers zullen de wereldlijke overheidspersonen rechtvaardige wetten verordenen, het parlement zal geleid worden door een zuivere godsdienst, de nodige maatregelen, om de dienst van God te beschermen, zullen genomen worden, de onderdrukking en hoon van de goddeloze zal verholpen worden, de openlijke en nationale schending van Gods sabbatten zal verboden worden, de betamelijke en godvruchtige orde van een Christelijk land zal in stand gehouden worden. Deze hulpen van buiten, in samenwerking met de invloed van genade binnen de Kerk, zullen de gewenste uitwerking teweeg brengen. De natie zal tot God wederkeren. De sabbat zal weer "Het teken van Gods verbond zijn, dat Hij de Heere is, Die ons heilige", en alle andere Christelijke deugden en gewoonten zullen volgen.

5.) Maar dit kan niet verwacht worden tot stand gebracht te worden in een wereld gelijk de onze, zonder veel van die voorafgaande verwijten en hoon, die altijd met de voortgang van een waarachtig geestelijke reformatie gepaard gaan. Niets brengt de wereld zoveel in beroering en geeft zoveel aanstoot als wanneer op de dag des Heeren sterk de nadruk wordt gelegd. De leiders moesten tevreden zijn de behandeling te krijgen welke hun Heere en Zaligmaker vóór hen ontving. En dit schrikt het louter goedgezinde deel der mensheid af; zij deinzen terug voor beslissende stappen, uit schaamte en vanwege benamingen van verachting. De woorden Lollard in de ene tijd, van Wycliffiaan, Lutheraan, Puritein, Methodist, Calvinist op andere tijden, zijn geslaagde instrumenten geweest in de handen van satan om de schuchteren te doen schrikken, en om zijn greep op de aardsgezinden te versterken. Tegen zulk verzet moet de Christelijke dienaar en held bereid zijn om op te treden, zelfs al zou er vervolging door ontstaan. Hij moet de eer van mensen veronachtzamen, opdat hij de gunst van God mag verkrijgen; hij moet tegen deze aanvallen bestand zijn; hij moet bereid zijn om zijn naam, zijn persoon, zijn reputatie, op 't spel te zetten voor zijn Zaligmaker. De heilige sabbat moet toegewijd, geheiligd, geëerbiedigd worden, onder welke verwijten, die hun aanspraken laten gelden, hij ook heeft te arbeiden.

Naarmate een nationale reformatie vordert, zullen deze mannen, eens verjaagd en versmaad, het voorwerp van diepe verering worden, hun raadgevingen zullen geprezen, en hun personen zullen bemind en geacht worden.

6.) Toch zal er veel onhersteld blijven temidden van de verkeerde dingen op de sabbat, tenminste, voor een aanzienlijke periode, veel grote kwaden zullen naar verwachting blijven bestaan en blijven strijden, de geestelijke Kerk, indien zij door Gods genade veel bereikt, moet in zekere opzichten rekenen op verijdeling. Zij moet dan moedig en onbevreesd protesteren tegen die zonden, die hardnekkig blijven voortduren. Niets eert God meer dan de belijdenis van Zijn Waarheid, welke Zijn getrouwe dienstknechten doen, wanneer zij niet in staat zijn om volledig te slagen in hun eerlijke pogingen. Een kern van toegewijde volgelingen van Christus, die het toegestaan is om Zijn Waarheid in de wereld te prediken, en die openlijk hun protest aantekenen tegen de schandelijke kwaden, is een teken ten goede in een land, van de meest nuttige aard. God geeft nooit een natie over aan Zijn troosteloze oordelen,

wanneer daar een aantal aanbidders zijn, die aldus hun trouw openlijk belijden, en luide uitroepen tegen de oneer die Zijn Naam en sabbatten zijn aangedaan.

7.) Ten laatste, verootmoediging wegens verleden overtredingen, en hoop op de goddelijke genade voor toekomstige verlossing, en uiteindelijk zegepraal, zijn de gezindheden van het hart, die we meest behoren te beoefenen. Nadat we alles gedaan hebben, zullen we veel, ja, zeer veel nalaten, om verootmoedigd en vernederd te zijn voor onze God; en onze hoop moet gerust zijn, niet in de mens, maar in Zijn kracht, genade en gunst.

De heilige sabbat, die wij als natie en enkeling hebben misbruikt in verleden tijden, de oneer die wij deze, en God daarbij, hebben aangedaan, het nadeel aan onze eigen zielen, die er het gevolg van was, de schade aan het geestelijk welzijn van anderen, die er door veroorzaakt werd, en de opzettelijke veronachtzaming van de gezegende geest der genade, zijn onderwerpen van diepe droefheid en boetvaardige belijdenis voor God. Onszelf onder Zijn ontzagwekkende Majesteit te vernederen, Zijn toorn door bidden trachten af te wenden, een welgevallen te hebben aan de straf onzer ongerechtigheid, dit is de weg om barmhartigheid te verkrijgen; dit zal ons volk, als het hart van een enige man, terugbrengen tot de Heere; dit zal ons voorbereiden voor al de heilige plichten van onze zondagen, en alle gemeenschap met God, die zij met zich meebrengen.

Zo zal onze hoop gesteld worden op de onverdiende genade van God voor verlossing en zegepraal; wij zullen Zijn heilige wil verbeiden; wij zullen verwachten en uitzien naar Zijn krachtige hulp; wij zullen verwachten en uitzien naar Zijn machtige bescherming; wij zullen ons verheugen in de heiliging van Zijn dag, in de bekering van zielen, in de vertroosting en stichting van Zijn getrouwe dienstknechten, in de plechtige belofte en voorsmaak van de hemel.

BESLUIT.

Laat ons tot besluit het volgende nog opmerken.

1.) Dat het niet de sabbat in zichzelf is waarvoor we gepleit hebben, maar de sabbat als een middel tot zekere doeleinden, als het kanaal en vervoermiddel van de wateren des levens, als de vaste instelling voor de bekendmaking van Gods heerlijkheid, van des Zaligmakers opstanding en de rust des hemels; als het ogenblik van kalmte, geschonken aan redelijke en redeloze schepselen om op adem te komen van zware arbeid, en hun uitgeputte krachten weer te verkwikken, als de nodige pauze van rust en ophouding voor een zwak schepsel, zoals de mens; als de vastgestelde rust voor de onderrichting en zaligheid van zielen; als het meest zichtbare vertoog van ons geloof in onze Maker en Weldoener, en de grote eigenaardigheid van de geopenbaarde godsdienst.

Laat dan deze gedachte altijd bij ons verkeren. Het is geen ondergeschikte aangelegenheid waarvoor we gepleit hebben; geen uitwendige en formele zaak; geen vormelijkheid; geen bijgeloof, wij leren niet dat "de mens om de sabbat gemaakt werd", wij behoren nooit tevreden te zijn met enige onderhouding er van, die alleen maar fatsoenlijk, afgedwongen en schoorvoetend gedaan wordt. Wij pleiten voor de eenvoudigste en edelste instelling van de Bijbelse godsdienst, die binnen zijn bereik alle andere insluit en omvat. We pleiten voor het meest belangrijke middel van genade en onderrichting, welke het podium is, waarop elke andere wordt opgericht. Wij

pleiten voor het hoogste getuigenis, dat de mens kan toedragen tot de eer van God; waarin de lof van de schepping, van de verlossing en van de eeuwige gelukzaligheid is verenigd. Wij pleiten voor de meest genadige van al de goddelijke beschikkingen die de natuurlijke krachtsinspanning onderbreekt, en alle scheppingsrust biedt, en hetzelfde verkwikt van zijn arbeid en inspanning.

Laat ons dan het onderwerp dat we behandeld hebben niet onderschatten of verkeerd begrijpen. We hebben niet zitten te beuzelen over een twijfelachtige, een middelmatige, of een ondergeschikte plicht.

Wij hebben de zaak van God, de belangen van de mens, de vrede van de wereld, de onderrichting van de armen, de kennis van Christus, de leer der zaligheid, de hoop des hemels, bepleit. Wij hebben de grootste opgaaf in het hele bestek van de praktische godgeleerdheid behandeld, omdat zij voorziet voor iedere andere plicht, ten grondslag ligt aan iedere andere plicht, ruimte geeft voor elke andere plicht, de goddelijke zegen verkrijgt over iedere andere plicht.

II.) Wij hebben vervolgens voor deze en andere oogmerken van de christelijke sabbat gepleit, vanwege de onuitsprekelijke waarde van de ziel des mensen. Want wat is de kern van alles wat we beweerd hebben? Dat de ziel van de mens zo edel, zo dierbaar, zo onschatbaar in de ogen van god is, zo eindeloos in zijn toekomstige staat van geluk of ellende, dat een zevende deel van al de tijd van een mens is uitgenomen van zijn dagelijkse bezigheden om gewijd te worden aan dit zijn onsterfelijk deel. Ja, de sabbat verkondigt de verantwoordelijkheid van de mens, de onpeilbare en onuitsprekelijke waarde van zijn ziel, de prijs die er op gezet is door de Vader der geesten, de waardigheid en hoedanigheden, die zij bezit. De sabbat verenigt de mens met geestelijke voorwerpen, verbindt hem met zijn onzichtbare schepper, Verlosser en Vriend; leert hem wat hij is, en waar hij naar toe gaat. Het is dan voor de ziel, waarvoor we gepleit hebben; dat zij gezegend mag worden met de heilzame kennis van haar val en van haar herstelling, van haar zonde en haar geneesmiddel, van haar schuld en verdoeming in de eerste Adam, en haar vergeving en aanneming in de tweede.

Laat het belang van ons onderwerp gemeten worden naar deze maatstaf. Laat al de zielen van het ganse menselijke geslacht voor ons oog gebracht worden, en laat al het onuitsprekelijke geluk van elk van die zielen gewogen worden en overwogen worden; en laat dan de waarde van die dag geschat worden, wanneer de middelen van de rust, verstrooiing, leiding, verlichting, vergeving, heiligheid en verlossing, van al deze onsterfelijke geesten verzameld en bezorgt zijn, wanneer al de liefde van God, onze hemelse Vader, al de genade van God de Zoon, en al de werkingen van God de Heilige geest zijn uitgestort en ten uitvoer gebracht. Het is deze verheven gedachte die het onderwerp, wat we beschouwd hebben, verhoogt. De overtreding van de sabbat verlaagt, vernedert, vermaterialiseert en verwoest de ziel van de mens; de onderhouding er van verhoogt, eert, vergeestelijkt en behoedt haar. Indien de dag des Heeren verdaan wordt, vervaagt de godsdienst, brengen wereldse bezigheden de mensen in de war, hebben de aardse begeerten de overhand, gaat de kennis der zaligheid verloren, doolt de ziel ellendig en onwetend rond, zonder een onderwijzer, zonder hoop, zonder toevlucht. De heilige dag werpt zijn vriendelijke stralen op de verdwaalde reiziger, zendt de godsdienst tot zijn hulp, breekt het geraas van valse ongerustheden af, roept hem terug van het getier van toorn tot de zachte stem van de consciëntie, geeft hem de kennis der zaligheid, stilt al zijn twijfelingen, verzacht zijn smarten, wordt zijn trooster en geleider naar een hemelse en eeuwige rust.

III.) Maar we hebben voorts gepleit voor de christelijke sabbat, aldus kostbaar wegens zijn samenwerkende middelen, die gericht zijn op het welzijn van de ziel des mensen, omdat hij duidelijk en van ganser harte een beroep doet op de consciëntie van de mens, en zijn aanspraak stelt op ieder redelijk en verantwoord schepsel, op de vaste voet van zijn eigen goddelijke instelling en autoriteit.

Er kan met de waarheid niet lichtvaardig gehandeld worden. De mensen mogen zich afwenden van iedere uiteenzetting er van. Zij mogen vitten. Zij mogen bezwaar maken tegen deze of gene bijzondere bewijsgrond. Zij mogen drogredenen van de polemici ter verdediging aanvoeren. Maar de consciëntie kan zo niet gestild worden. De duidelijke onloochenbare waarheid is, dat een wekelijkse dag van rust altijd met de geopenbaarde godsdienst gepaard is gegaan, onder elke bedeling er van. Er werd zelfs een sabbat gevierd vóór de val. Een sabbat vormt een deel van Gods zedelijke wet. Er werd een sabbat aangehouden door de profeten. Er werd een sabbat onderhouden door onze Heere Jezus Christus en zijn apostelen. Sindsdien is er een sabbat gehouden in iedere Kerk, in ieder deel van de wereld, in iedere eeuw.

Te vitten dan op zeer kleine weglatingen in de geschiedenis er van, of onbetekenende moeilijkheden in de bijzonderheden van haar voortgang, is erger dan dwaasheid; het is onoprechtheid, vergeleken bij de waarheid. Ook kunnen we niet ontkomen aan de verantwoordelijkheid die verbonden is aan de kennis, die ons is aangeboden en voorgesteld. Daar is de instelling. Er zijn grote inspanningen gedaan om zijn verplichting de publieke mening in te prenten. Er zijn besprekingen gehouden; predikaties, verhandelingen en traktaten verspreid. Openbare samenkomsten bijeen geroepen, en besluiten genomen om de nadruk te leggen op de betere onderhouding van de dag. Het geweten van het volk is wakker geschud. God heeft ons een oproep gegeven, een bijzondere oproep, om berouw te hebben.

Indien wij de oproep weigeren op te volgen, "Zo wij ons van Dien afkeren, Die van de hemelen is", indien wij "onze oren verzwaren", indien wij "onze harten verstokken", wat kunnen wij anders verwachten dan overgegeven te worden aan een goddeloos gemoed, en overgelaten te worden aan onze eigen dwaasheid en verwaandheid? De zaak wordt dan overgelaten aan de consciëntie, tot deze inwendige plaatsvervanger van de Almachtige is deze oproep. Bij Zijn Rechtbank staat onze zaak geoordeeld te worden. Laat dan een ieder zich overgeven aan Zijn vonnis. Laat elkeen zich buigen voor de stem en het besluit van deze Getuige, Rechter en Wreker. Laat de consciëntie ons aansporen om de Christelijke sabbat te heiligen, opdat, wanneer we binnen het gebied van de middelen der genade komen, we werkelijk de waarde van onze zielen en de weg der zaligheid voor onszelf leren kennen.

IV.) Maar, ten laatste, hebben we gepleit voor de sabbat, omdat het een onmisbare voorbereiding voor de hemelse zaligheid is. Hier eindigt Zijn beroep op de consciëntie van de mens. Hemel of hel staat op 't spel. Wij belijden allen uit te zien naar een hemelse rust.

Daar zijn er weinig, die, wanneer zij sterven, niet een overgang naar een eeuwige gelukzaligheid begeren en verwachten. Hun begrip van haar natuur mag duister zijn, hun voorbereidingen er voor mogen zeer gebrekkig zijn, toch bezet een vage hoop er van de meeste gemoederen, als tegengesteld aan de eeuwige ellende, en met het denkbeeld van een staat van rust en gelukzaligheid.

Maar laat ons het nauwgezette verband, hetwelk er bestaat tussen de bezigheden en verlustingen van de sabbat op aarde, en die van de eindeloze en zalige sabbat, die er ten laatste "overblijft voor het volk Gods", beschouwen.

Herinneren we ons de beschrijvingen, die in de Bijbel gegeven worden, van het gezelschap, de lofprijzingen, de geestelijke en onophoudelijke bezigheden in die verheven plaats?

Is het een vleselijke rust die het biedt? Is het lichamenlijk genot? Is het louter een ophouden van zware arbeid en droefheid? Neen! Het is de eeuwige tegenwoordigheid, de eeuwige genieting, de eeuwige lofprijzingen van onze God en de Verlosser. Doe de hemelse poorten open. U ziet de aanbidders. U hoort hun gezangen. Wat zingen zij? De lofzangen van "het Lam, Dat geslacht is"; de liefde van Hem Die voor hen stierf; de majesteit en wijsheid en macht en heerlijkheid van hun Vader en Heere. En wat is de gemoedstoestand, wat zijn de hebbelijkheden, de begrippen van geluk, de zedelijke toestand, die zegening kan verkrijgen van zulk een dienst? Het is een dienst van voortdurende heiligheid, onophoudelijke aanbidding, eeuwigdurende bezigheid in de dienst van God. De oppervlakkige denkbeelden, die gevormd worden van de hemel, als een enkel bevrijd zijn van lijden, als staande tegenover vermoeidheid en afmatting, als gesteld tegenover ellende en verdoemenis, zijn zeer misleidend. Het is de heiligheid, het is de liefde Gods, het is de aanbidding van het lam, Dat geslacht is, het is het dan noch nacht rusten van de lofprijzingen van de Almachtige, het is de gelukzaligheid, voortgesproten uit de volmaking van de goddelijke gaven en hebbelijkheden, die in deze wereld verkregen zijn. Merk dan op het verband van de sabbatsplichten hier op aarde met deze uiteindelijke en volmaakte plichten van de eeuwige sabbat hierboven. De bezigheden van de dag hier zijn: heiligheid, de aanbidding van God in Christus, de lofprijzing van scheppende, verlossende liefde. De sabbat is de dag van God, van Christus, van de Heilige Geest: dat is: Dezelfde in Wezen met de hemelse sabbat; heeft dezelfde voorwerpen, dezelfde vreugden, dezelfde lofprijzingen, dezelfde dankbaarheid, dezelfde bron van geluk.

Alles staat in verband met het Goddelijke plan. De sabbat van de strijdende Kerk is het onderpand en de voorsmaak van de sabbat van de triomferende Kerk. Waren wij in de hemel zonder een nieuwe natuur, zonder een verandering des harten, een behagen in de dienst van God, een ernstig verlangen naar Christus, een instemming met de heiligheid, wij zouden er nooit geluk door verkrijgen, noch bekwaam zij tot zijn bezigheden. Zij die twisten over onze zwakke voorbereidende sabbatten; zij die bezwaar maken, vitten, veroordelen; zij die iedere andere aanwending tot de dienst van God kiezen; zij klagen over vermoeidheid en zatheid in de diensten van Christus, hebben een getuigenis in hun eigen binnensten van hun onbekwaamheid voor een hemelwereld, zij worden door hun eigen monden veroordeeld! Hoe luider zij protesteren tegen onze dag des Heeren en zijn plichten, hoe vastbeslotener zij zichzelf uitsluiten van de Christelijke reputatie en de Christelijke hoop.

Laten wij onszelf dan bewust worden van de waarheid der zaak. De dag van de sabbat, gemaakt en ingesteld voor de mens, is onontbeerlijk voor al zijn morele plichten en hopen, hij verzegelt zijn getuigenissen voor een hemelwereld, hij bereid hem voor tot zijn vreugden en bezigheden, hij vormt zijn voorbode en voorsmaak.

Daarom zal de sabbat nooit ophouden totdat hij volbracht zal zijn in het Koninkrijk Gods. Terwijl andere gedaanten en zinnebeelden niet ophielden totdat het wezen er van verscheen, zo zal dit grote voorbeeld en deze voorsmaak van de uiteindelijke eeuwige rust niet beëindigd worden, totdat de aarde plaats maakt voor de hemel.

Laat er tenslotte nog eens aan herinnerd worden, dat we elke hardheid, elke niet bevolen zaak, elke vormelijkheid verwerpen, dat we de Joodse, en nog veel meer de Farizeese onderhoudingen afwijzen, wij zeggen met onze Zaligmaker: "Niet de mens om de sabbat"; we volgen ook met lust de verandering van de dag van viering, bekrachtigd door: "de Heere van de sabbat". Dit alles laat alleen maar het verheven, fundamentele grondbeginsel: *"De sabbat is gemaakt om de mens"*, sterker en helderder na, om hem rust en godvruchtige vrede te geven, om hem tijd te geven voor het dienen en aanbidden van God op aarde; om de plechtige waarborg en het zinnebeeld te zijn van zijn laatste rust; en om hem voor te bereiden op en binnen te brengen tot de vreugde en onophoudelijke aanbiddingen van die heerlijke staat. De sabbat is het voorrecht, het belang en de eerbiedsbetuiging van de mens. De sabbat is de heerlijkheid van zijn godsdienst, de hoogste beoefening van zijn redelijke natuur, de band en schalm, die hem verbindt met al wat geestelijk, al wat heilig, al wat goddelijk is op aarde; en welke hem dan overbrengt tot dat verheven toneel van eeuwig, volmaakt en ongestoord geestelijk leven, heiligheid en zaligheid in de hemel, waarvoor hij geschapen is, en waarnaar het God behagen mag de schrijver, en iedere lezer van deze bladzijden, over te brengen, door Zijn oneindige barmhartigheid in Jezus Christus, onze Heere.